

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ

**КАТЕДРА „ИКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ НА
СТРОИТЕЛСТВОТО“**

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ ВАРНА

Вх. № РД 20-635/28.08.2018г.

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д-р Йорданка Христова Йовкова, УНСС - СОФИЯ
научна специалност „Икономика и управление“

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (иновации в строителството),“ публикуван в ДВ, бр. 34/20.04.2018 г.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № РД 06 – 1524 от 08.06.201 г. на Ректора на ИУ – Варна и решение на първото заседание на Научното жури, състояло се на 26.06.2018 г.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Икономика и управление на строителството“, Стопански факултет на ИУ - Варна , научна област „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление „Икономика“, научна специалност „Икономика и управление (иновации в строителството). Обявата за конкурса е публикувана в ДВ, бр. 34/20. 04.2018 г.

2. Кратка информация за кандидатите по конкурса

Единствен участник в обявения конкурс е гл. ас. д – р Тодор Стоянов Райчев.

Кандидатът е завършил ЕСПУ “Д-р Петър Берон”, гр. Тополовград през 1989 г. През 1996 г. се дипломира като магистър в ИУ – Варна, а през 2000 г. му е присъдена академичната степен „доктор“ след успешна защита на дисертационен труд на тема „Продуктовите иновации в инвестиционния комплекс“.

Професионалното развитие на д-р Тодор Райчев се изгражда целенасочено и успешно, първоначално като данъчен инспектор в териториална дирекция „Данъчна администрация“ – Варна, а от 1998 г. до сега – в ИУ – Варна - последователно като хоноруван преподавател, асистент и главен асистент от 2004 г. досега

Кандидатът за академичната длъжност „доцент“ е преподавател, който изнася лекции и води семинарни занятия по редица учебни дисциплини, пряко или косвено свързани с интересите му в областта на иновациите и тяхната специфика в сферата на строителството; осъществява научно ръководство на дипломанти и участва в привличането на студенти и докторанти в съвместната работа по научноизследователски проекти. Работи със студентите и в областта на тяхното практическо обучение – академичен наставник, ръководител на учебно-професионална практика, ръководител и съорганизатор на пътуващ учебен семинар с практическа насоченост.

Кандидатът се представя и като успешно развиващ и реализиращ се изследовател, за което свидетелстват неговите научни публикации. Като преподавател и изследовател той проявява стремеж към усъвършенстване и поддържане на траен контакт със стопанската практика чрез участието в различни форми на обучения и в различни организации като териториалната организация на НТС, Варна, експерт към центъра за иновации и развитие на ИУ-Варна и др. Член е на Съюза на учените в България, на Факултетния и на академичния съвет на ИУ- Варна.

3. Количествена и съдържателна характеристика на представените научни трудове

В обявения конкурс кандидатът участва с 37 научни публикации, 9 от които са по темата на дисертационния труд, вкл. авторефератът на труда. В рецензията се прави оценка на останалите 28 публикации. Съставът на публикуваните научни трудове на кандидата е следния:

Самостоятелни - една монография, една студия, 9 научни статии, 12 научни доклада, един учебник (общо 24 броя);

В съавторство – 2 монографии, един доклад и един учебник.

В количествено отношение това са 1028 страници, от които самостоятелно разработените са 890, а от тях 312 страници е обемът на монографичния труд, с който кандидатът участва в конкурса. Следователно преобладаващи са самостоятелните разработки на кандидата (86,58%).

В количествено отношение представените научни публикации са напълно достатъчни и са добре структурирани съобразно вида и обема си.

Ясно си откроява факта, че основният център на научноизследователската работа на кандидата се определя още от работата му по дисертационния труд „Продуктовите иновации в инвестиционния комплекс“. Кандидатът последователно и целенасочено

обогатява, развива и разширява тази проблематика, която се оформя като фокус на научните му интереси, изследвания и публикации. По-конкретно, по мое виждане, в научните трудове на д-р Т. Райчев се очертават следните направления като в научните трудове, отнасящи се към всяко едно от тях авторът разработва и предлага редица иновативни елементи:

Публично-частно партньорство в конкретни сектори (предимно сектор „Водоснабдяване и канализация“) с акцент върху концесията като инвестиционен и иновационен модел и обществените поръчки (трудове 10,12,14,15,17,18,22,29,33);

Финансово-икономически аспекти, ефективност и оценка на отделни сектори и дейности, на публично-частното партньорство и на обществените поръчки (трудове 17,19,20,21,23,27,30,34,35) ;

Теоретико-методологични, методически и приложни проблеми на иновациите, иновационния потенциал, разработването и оценката на иновационни проекти, технологичен трансфер и др.(трудове37, 24,19,21 и др.)

Жилищна недвижима собственост, жилищен фонд, управление на етажната собственост, продуктови иновационни елементи в тази сфера (трудове 13,16,26,28,32):

Специфични аспекти на фирменото управление – стартиране на малък бизнес, организация и управление на малка форма, формиране и реформиране на инвестиционен потенциал, управление на иновациите и технологичния трансфер в строително предприятие, управление на материално-техническите ресурси на строително предприятие (трудове 11,24,25,31,36).

Основен сред представените научни трудове се явява монографията „Концесията като инвестиционен модел за развитие на сектор „Водоснабдяване и канализация“ в България“. Монографията е обсъдена на заседание на катедрения съвет на катедра „Икономика и управление на строителството“ (Протокол №4/20.12.2017 г.), публикувана е в специализирано научно издателство – издателство „Наука и икономика“ на ИУ – Варна и е рецензирана е от хабилитирани лица – проф. д-р Пламен Илиев и проф. д-р Румен Калчев.

Темата на монографичния труд оценявам като актуална предвид многобройните проблеми, недостатъци и трудности съпътстващи функционирането на сектор „Водоснабдяване и канализация“, зад които наред с редица известни обективни и субективни фактори от практическо естество, безспорно стоят и остарели и/или неправилно конструирани теоретични, методологични и методически проблеми. Тяхното постепенно отстраняване се нуждае от задълбочено изследване и формулиране на иновативни работещи предложения, в което виждам основната цел на монографичния труд. Монографията е структурирана в пет глави, следващи една след друга в достатъчно добра логическа последователност – на базата на теоретичните постановки относно концесиите, чуждестранните модели и особеностите на българския модел се анализира използването на концесии в сектор „ВиК“ по региони

на света и в България, прави се оценка на българските дружества от сектора и се предлага концептуален модел за концесиониране, както и методика за определяне на потенциала за концесиониране на публичните дружества от сектора.

В първа глава авторът показва задълбочено познаване на многобройни чуждестранни литературни източници, свързани с темата на монографичния труд, на редица чуждестранни практики и на особеностите на българския модел на концесия в изследвания сектор. Въпросите са разработени на добри научни равнище и стил, подходящи за научна публикация. От общ принципен подход към същността на концесията авторът преминава към конкретни модели за концесия в сектор „Водоснабдяване и канализация“ на различни страни. Особен интерес тук по мое мнение представляват представените подходи за изчисляване на пределните цени, както и за определяне на допустимите разходи по пределни цени, тъй като те са от значение не само за крайния потребител, но и за ефективността на функциониране на сектора и на евентуалните концесии.

Втора и трета глава са с аналитичен характер. Впечатление прави огромното количество информация, която е набрана и съответно обработена от автора. Данните обхващат изключително дълъг период от време, както за отделните региони на света, така и за България, което дава възможност да се идентифицират тенденции със съществено значение. Проследено е изменението на редица важни показатели по региони на света – брой проекти в изследвания сектор, инвестиции в проекти в сектора, брой проекти по подсектори и сегменти, брой концесии за комунални услуги и за пречиствателни станции, структура на концесиите. Точка 2.3. дава богата информация за броя на неуспешните проекти, за дела на инвестициите в неуспешни проекти, за броя анулирани проекти и инвестициите за тези проекти, за броя и обема на проблемните проекти и др. Българският секторът „ВиК“ е характеризирани чрез показателите водни ресурси, използвана вода от домакинствата, загуба на вода, дължина на водопроводната мрежа, дължина на канализационната мрежа, отпадъчни води, пречиствателни станции, подадена вода, използвана питейна вода и др – общо и по райони. Интерес в тази глава представлява анализа на качеството на услугите, предлагани от сектор „ВиК“. Той се основава на крайни резултативни показатели, посочени от КЕВР и има повече констативен характер, което впрочем се отнася и за анализа в предходната глава. Това не лишава аналитичните глави от техните достоинства и от факта, че съдържанието им обогатява информираността на професионалната общност в сферата на изследваната проблематика.

Четвърта глава включва анализ на финансово-икономическите показатели на дружествата от изследвания сектор – общо и по райони на страната. Анализът общо за страната е направен по 10 показателя, измерими в абсолютни стойности, а анализът по райони включва допълнителни показатели от същия вид (за ВиК операторите и ВиК дружествата) и показатели за ефективно използване на човешките ресурси. Добра оценка заслужава последната точка от глава четвърта, в която е представен сравнителен анализ на показателите за ефективност на дружествата от сектора. Той се основава на четири групи показатели, представени в предходното изложение и е основа за

формулирането на 9 важни извода, представени като резултати от сравнителния анализ (стр. 264-267).

Пета глава представлява особен интерес поради факта, че тя дава облик, наред с моменти и от останалото изложение, на приносния характер на монографичния труд, а именно: извеждат се в обобщен вид основните проблеми на ВиК сектора, формулират се основните предизвикателства пред сектора, развива се основополагащата теза на автора, че проблемите и предизвикателствата пред сектора могат да се решат само чрез пълна реформа на базата на използването на концесията. Застъпвайки тази теза авторът предлага модел за концесиониране, предполагащ създаването на 3 водни концесии, всяка от които обхваща по два района, с което да се постигне концентрирането на ресурси и увеличаване на броя на потребителите и 3 районни ВиК асоциации, чрез които биха се усвоявали средства от европейските фондове. Представеният и нагледно на 283 стр. модел показва много добре връзките от различен характер между субектите, участващи пряко или косвено под различни форми в стартирането и функционирането на концесии в сектора „Водоснабдяване и канализация“. Отчитайки, че изпозваният подход на анализ не дава обобщена оценка на дейността на ВиК операторите авторът предлага методика за определяне на потенциала за концесиониране, която включва 7 „стъпки“ и 43 показателя. Идеята за такава методика, а и самата методика, заслужават, наред с предлагания концептуален модел положителна оценка.

Останалите научни публикации, които кандидатът за заемане на академичната длъжност „доцент“ е представил, доказват по обем, тематика и съдържание, че той отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на ИУ-Варна. При изискуеми минимум 8 научни статии кандидатът е представил 9, от които една, публикувана в чужбина. Представил е и 13 научни доклада, от които един, публикуван в чужбина (изискуем минимум - 3). 7 от публикациите на кандидата са в издания, включени в системи за индексирание, реферирание и оценяване (приложена справка в документацията по конкурса) – изискват се минимум 5. В документите по конкурса е налична и справка, показваща, че са открити 5 цитирания на научни публикации на д-р Тодор Райчев (изискват се минимум 3).

В съдържателно отношение научните публикации на д-р Тодор Райчев са изцяло в посочените по-горе изследователски направления, гравитиращи силно към проблемите на иновациите в различните им форми, проявления и начини на функциониране и съобразявани със спецификата на изследвания обект. Разработени са на високо равнище, посветени са на актуални за теорията и бизнес практиката проблеми, идентифицират чрез прилагане на подходящи аналитични методи и техники недостатъци на изследвания обект, предлагат съвременни иновативни и реализируеми решения. Всичко това го характеризира като вече изграден изследовател с потенциал за по-нататъшни научни изследвания.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност за кандидата

Гл.ас. д-р Тодор Райчев има почти 20 години преподавателски стаж, от които 2 години като хоноруван преподавател, а останалите – като редовен такъв. Главен асистент е от

2004 г., което показва, че отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на изискванията на чл.62, т. 2 от Правилата на ИУ - Варна относно заемането на академичната длъжност „доцент“. Той изнася лекции и води семинарни занятия в ОКС „бакалавър“ и в ОКС „магистър“. От представената справка за учебната му натовареност се вижда, че през учебната 2016/2017 г. и имал 395 часа аудиторна заетост в бакалавърска степен на обучение и 180 часа – в магистърска степен. През 2017/2018 учебна година натовареността му в бакалавърска степен е 741 часа, а в магистърска – 375 часа. Следователно той има необходимата учебна натовареност.

Учебните дисциплини, по които преподава гл. ас. д-р Райчев кореспондират с неговите научни интереси – Иновации в строителството, Управление на строителното предприятие, Логистика в строителството, Управление на инвестиционния процес. Строително предприемачество, Инвестиционен анализ, Риск мениджмънт и др. За преподаваните от него дисциплини д-р Райчев е разработил съответните учебни програми, които периодично актуализира съобразно политиката на Университета. Гл. ас. д-р Райчев активно участва и в практическото обучение на студентите, както и в ръководството на дипломанти, а също и при привличането на студенти и докторанти в научноизследователската дейност на катедрата. Самостоятелно е разработил и публикувал учебник „Иновации в строителството“ и е участвал като съавтор в разработването на учебника „Логистика в строителството“. С тази дейност гл. ас. д-р Райчев допринася за осигуряването на учебния процес с учебници и учебни помагала, за подобряване на качеството на обучението, за повишаване на интереса на студентите към преподаваните от него учебни дисциплини и към съответните водени от катедрата специалности. Или като цяло допринася за развитието и постиженията на катедра „Икономика и управление на строителството“, ИУ-Варна. Въз основа на изложеното считам, че на преподавателската работа на гл. ас. д-р Тодор Райчев може да се даде положителна оценка. Основание за това ми дава запознаването с представената документация, както и някои лични впечатления от кандидата. Те очертават профила на утвърден преподавател, стремящ се при осъществяването на учебния процес да предостави на студентите съчетание от теоретичните знания и практически умения, както и към самоусъвършенстване и прилагане на иновативни методи и техники в учебния процес.

5. Научни и научно-приложни приноси в публикациите на кандидата

Съдържанието на представената научна продукция дава основание да бъдат идентифицирани и изведени редица научни и научно-приложни приноси. Приемам по принцип по-голямата част от тези, които кандидатът е посочил в приложената от него справка. По мое мнение бих обобщила приносите по следния начин:

Въз основа на критичен литературен анализ и преглед на добри чуждестранни практики и модели е допълнена и обогатена българската икономическа теория по отношение на публично-частното партньорство, концесиите и обществените поръчки като са формулирани нови или са удачно модифицирани редица идеи, концепции,

понятия и категории, например идеята за концесиониране на ВиК услугите като теоретична концепция, прецизирането на понятието „публично-частно партньорство в сферата на техническата инфраструктура като иновационен модел за инвестиране, авторската класификация на потенциалните публично-частни партньорства, обобщение и допълнение на критериите за вземане на решение за избор на форма на ПЧП, обосноваване на дефиниране на концесията в сектора на ВиК услугите, дефиниране на ново понятие – „потенциал за концесиониране“, обосноваване на използването на ПЧП при управление на етажната собственост и др.;

Чрез логическо моделиране и на базата на осъществен от автора анализ са конструирани, адаптирани и представени в степен на възможност за практическо прилагане модели, методики и методичен инструментариум – иновационен инвестиционен модел за предоставяне на публични услуги на обществото на две равнища – чрез ПЧП-ски схеми и чрез ПЧП-ски форми: концептуален модел за концесиониране на сектор „Водоснабдяване и канализация“ в България; методика за определяне на потенциала за концесиониране на публичните дружества в сектора; инструментариум за оценка на жилищния сграден фонд и неговото саниране по обобщен показател др.

На базата на теоретичен и предимно емпиричен анализ е направен сполучлив опит да се обхване и систематизира финансово-икономическата проблематика, вкл. проблемите на ефективността, свързани с иновациите в различните им форми и проявления – концесията като инвестиционен модел, ПЧП като модел за усъвършенстване на управлението на етажната собственост, саниране на жилищните сгради – потенциални ефекти, открити процедури за възлагане на обществени поръчки по критерий „икономически най-изгодна оферта“, оценка на ефективността на услугите при концесиониране и др.;

Изяснени и анализирани са в теоретико-методологически и практико-приложен план иновациите и технологичния трансфер в строителството, връзката и зависимостите между иновационния процес и другите присъщи вътрешни процеси в строителното предприятие, особеностите на жизнения цикъл на продуктите и технологичните иновации, разработването и оценяването на иновационни проекти и др.

Идентифицирани са и са ясно характеризирани многостранните и разностранни аспекти, значение и ефекти от усъвършенстването на управлението на малки фирми и строителни предприятия – управление на инвестиционния им потенциал, управление на иновациите и технологичния трансфер, управление на материално-техническите ресурси и др.;

Разработен е подход за избор на икономически по-изгоден вариант за продуктово или технологично развитие на фирма от инвестиционно-строителен комплекс като за целта се предлага аргументацията на избора в случай на придобиване на лицензии да се основава на икономическа обосновка, която да включва и модифицирана от автора формула за изчисляване на цената на лицензията;

Извършен е мащабен по обем на набрана и обработена информация анализ на използването на концесиите в сектор „Вик“ по региони на света и в България, в резултат на който са изведени тенденции и е характеризирано развитието на сектора в България.

6. Основни критични бележки и препоръки

Научната продукция на кандидата гл.ас. д-р Тодор Райчев обхваща разнообразни и многостранни аспекти, проявления и форми на иновационната проблематика в строителството. Кандидатът е направил опит да обхване чрез научните си изследвания значителна част от тях. Това относително многообразие, а също и най-вече актуалността, значимостта и сложността на изследваните проблеми пораждаат въпроси, мнения, бележки и препоръки. В случая се ограничавам до следните:

В монографичния си труд авторът приема да се придържа към определението за концесия, дадено в закона за концесиите в България. По мое мнение това определение има слаби моменти и авторът би могъл да ги разкрие и да формулира свое работно определение.

Анализите, представени във втора и трета глава на монографичния труд имат предимно констативен характер и биха могли да бъдат обогатени с по-задълбочено изследване на влияещите върху установените състояния и тенденции фактори чрез използването на качествени и количествени методи за факторен анализ.

Съдържанието на четвърта глава от монографията не съответства напълно на наименованието ѝ. Оценката на стопанското състояние на дружествата от сектора би следвало да включва още аспекти. В случая става въпрос за финансово-икономически анализ и то не в неговата цялост. Но разбираемо е и това, че последното произтича от възможностите за осигуряване на необходимата информация.

Бележки могат да се отправят и по отношение на останалите публикации като те са предимно от техническо и стилово естество.

Основната ми препоръка към кандидата гл. ас. д-р Тодор Райчев е да продължи да разработва проблематиката, свързана с ПЧП и концесиите в строителството като перспективно направление, свързано силно с недостига на финансови ресурси и начините за преодоляването му. При това бих препоръчала да концентрира вниманието и усилията си върху въпроси, отнасящи се до финансово-икономическите елементи на концесията, особено определянето на стойността на концесията, разпределенията на финансовата и икономическа изгода от концесията между концедента и концесионера, връзката рискове – стойност на концесията и разпределението на рисковете, ефективността на дейностите, осъществявани от обекти, отдадени на концесия. Тези и подобни въпроси нямат своето достатъчно пълно и ясно дефиниране в Закона за концесиите.

7. Заключение

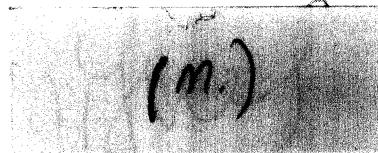
Въз основа на изложеното в настоящата рецензия мнение, формирано чрез запознаване с научните публикации, останалата документация и лични впечатления относно професионалните, делови и лични качества на кандидата гл. ас. д-р Тодор Стоянов Райчев с пълна убеденост считам, че той отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за приложението му и на Правилата на ИУ-Варна за заемането на академичната длъжност „доцент“ в ИУ-Варна.

Научните му публикации, преподавателската му и административна дейности доказват способността му да се фокусира върху актуални и значими проблеми от областта на иновациите в сферата на строителството, да анализира икономически проблеми и ситуации и да формулира иновативни решения и препоръки с теоретичен, методичен и практически характер. Оценката ми за преподавателската и научноизследователската работа на кандидата е изцяло положителна. Въз основа на това предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласуват гл. ас. д-р Тодор Стоянов Райчев да заеме академичната длъжност „доцент“ по обявения от ИУ-Варна конкурс по професионално направление Икономика, научна специалност „Икономика и управление „(Иновации в строителството)“

28.08.2018 г.

София

Подпис:

A rectangular box containing a handwritten signature in black ink, which appears to be the name of the signatory, enclosed in parentheses.

(проф. д-р Йорданка Йовкова)

РЕЦЕНЗИЯ

Вх. № РД 20-621/23.08.2018г.

по обявен конкурс за академична длъжност „доцент“ по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност – „Икономика и управление (Иновации в строителството)“

I. Обща информация

Изготвил рецензията: доц. д-р Божидар Костадинов Чапаров – Икономически университет – Варна, хабилиран по научно направление 3.8 Икономика, научна специалност „Икономика и управление (строителство)“.

Основание за изготвяне на рецензията: Рецензията е изготвена на основание: 1. Заповед No РД 06-1524/ 11.06.2018 г. на Ректора на Икономически университет - Варна за назначаване на Научно жури по конкурс за „доцент“; 2. Решение на Научното жури от заседание на 26.06.2018 г. за избор на председател и рецензенти; 3. Приложено изпратените документи на кандидата гл. ас. д-р Тодор Стоянов Райчев и публикациите за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Икономика и управление (Иновации в строителството)“.

II. Методическа подкрепа за съставяне на рецензията

В съдържателно отношение, рецензията е съобразена с: 1. Изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България; 2. Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България; 3. Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна; 4. Академичните традиции и водещи практики при изготвяне на рецензии.

III. Данни за конкурса

Конкурсът за академична длъжност „доцент“ по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Икономика и управление (Иновации в строителството)“ е обявен в ДВ бр. 34/ 20.04.2018 г. от Икономически университет – Варна за нуждите на катедра „Икономика и управление на строителството“ (Стопански факултет).

IV. Кандидати по конкурса

Единствен кандидат по конкурса е гл. ас. д-р Тодор Стоянов Райчев.

V. Персонална характеристика на кандидата

Тодор Стоянов Райчев е придобил ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ по икономика през 1996 г. в Икономически университет – Варна. От месец септември 1997 г. е приет за редовен докторант към катедра „Икономика и управление на строителството“ при Икономически университет – Варна. През 1998 г. Тодор Райчев започва да води семинарни занятия със студенти редовно и задочно обучение, с което поставя началото на академичната си кариера. В края на 2001 г., след успешна защита на дисертационен труд „Продуктовите иновации в инвестиционния комплекс (на примера на топлоизолационните строителни материали и изделия), придобива образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност 05.02.18 Икономика и управление на строителството. През 2002 г. е избран за редовен асистент, а от 2004 г. заема академичната длъжност „Главен асистент“ в катедра „Икономика и управление на строителството“ при Икономически университет – Варна.

Гл. ас. д-р Тодор Райчев работи със студенти по дисциплините: Икономика на строителството, Строително предприемачество, Иновации в строителството, Управление на инвестиционния процес, Логистика в строителството, Икономика на труда, Цени и ценообразуване, Ценообразуване в строителството, Управление на фирмите, Управление на материалното стопанство, Инвестиционен анализ, Риск мениджмънт, Международни бизнес програми и проекти.

Тодор Райчев е индивидуален член на Съюза на учените в България. В периода 2011-2014 г. е председател на Териториалната организация на научно-техническите съюзи – Варна, секция „Инвестиции“ в Икономически университет – Варна. От 2015г. до 2016 г. включително, Тодор Райчев е експерт към Център за иновации и стратегии при ИУ – Варна. Член е на Факултетния съвет на Стопански факултет, при ИУ – Варна. Владее руски и английски езици.

Сериозната си експертиза, кандидатът прилага при ръководството и чрез наставничество по редица проекти, финансирани по различни оперативни програми.

Личните ми впечатления за кандидата, в качеството ми на колега от катедра „Икономика и управление на строителството“ при ИУ – Варна са свързани с проява на отговорност (до степен педантичност) към възложените му задачи. Преподавател с осъзнати отговорности към съвременните изисквания и отлични комуникативни умения.

VI. Количествена и съдържателна характеристика на представените научни трудове по конкурса

Научната и приложна продукция на гл. ас. д-р Тодор Райчев се състои от 28 научни трудове и учебници. В този брой не са включени научните публикации на кандидата по дисертационния му труд (Автореферат върху дисертационния труд, шест доклада и две статии).

Рецензираната научна продукция по своята структура обхваща:

1. Монографии по чл. 62, т. 3 от ПУРПНСЗАД – един брой, самостоятелна с обем 312 стр.
2. Монографии и студии по чл. 62, т. 4 от ПУРПНСЗАД:
 - участие със самостоятелни глави в два бр. монографичен труд с общ обем 46 стр.
 - един брой, самостоятелна студия с обем 55 стр.
3. Научни статии по чл. 62, т. 4 от ПУРПНСЗАД – девет броя с общ обем 157 стр.
4. Научни доклади по чл. 62, т. 3 от ПУРПНСЗАД – 12 бр. самостоятелни с общ обем 89 стр. и един бр. в съавторство с участие четири стр.
5. Учебници – един брой самостоятелен с обем 277 стр. и един брой в съавторство с участие 88 стр.

Прегледът на представените 28 научни публикации и общият им обем от 1028 стр. дава основание да бъдат направени следните обобщения.

Първо, продукцията на кандидата обхваща всички компоненти на структурата на научните публикации. Същата напълно отговаря на количествените, наукометрични изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в ИУ – Варна.

Второ, цялата представена ми за рецензиране научна и научно-приложна продукция на кандидата се отнася по научното направление и в частност по научната специалност на кандидата.

Трето, публикациите са на актуална, значима тематика.

Четвърто, всички научни трудове са публикувани в специализирани научни издания.

Монографичният труд на гл. ас. д-р Тодор Райчев изследва актуална и значима в научно и приложно отношение проблематика, а именно концесията като инвестиционен модел. Оценявам представеният труд като

качествено изследване на неговия автор. Аргументите за тази оценка могат да бъдат систематизирани по следния начин:

- Успешно е обоснована актуалността, значимостта и полезността на темата на монографичното изследване;
- Правилно и ясно са дефинирани обектът и предметът на изследването;
- Поставената амбициозна цел на автора намира много добре своята конкретизация чрез изведените пет научни задачи;
- В процеса на изследване са разкрити характерните особености на концесията като поливариантна, концептуална схема за публично-частни партньорства;
- Изследвани са модели на концесиониране във водния сектор на САЩ, Германия, Великобритания и Франция и на базата на широлоспектърен анализ за 26-годишен период е представена и динамиката на развитие и структурата на концесиите в сектор „ВиК“ в световен мащаб.
- Развита е нова концепция за значително нарастване на териториалния обхват на отделния „ВиК“ оператор – по статистически райони на страната.
- Предложен е нов концептуален модел за цялостно използване на концесиите в сектор „ВиК“ по статистически райони в страната.
- Дефинирано е и въведено ново понятие „потенциал за концесиониране“. Разкрити са основни проблеми и предизвикателства, формиращи отличителните черти определящи потенциала за концесиониране.
- На основата на единна, обобщена оценка за ефективността на предлаганите от ВиК дружествата услуги, обхванати по статистически райони, е предложена методика за определяне на потенциала за концесиониране.

Изследването третира значим теоретико-приложен проблем, отнасящ се до развитие на „ВиК“ сектора в България, осъществявано чрез концесията като инвестиционен модел.

Кандидатът в конкурса гл. ас. д-р Тодор Райчев, участва със самостоятелна глава в монографичното изследване „Малкият бизнес: справочник почти за всеки“. Тук, авторът разглежда организацията на управлението в практически план като съвкупност от процеси и дейности по веригата: определяне на цели и подцели на управлението – декомпозиране на цялостния управленски процес – формиране на функционална структура на управление - разделяне и групиране на управленския труд – изграждане и закрепяне на съответни управленски звена и органи – избор, проектиране

и изграждане на организационната структура на управление на малката фирма.

В представената за целите на конкурса студия, озаглавена „Теоретико-приложни аспекти на публично-частното партньорство в инвестиционни проекти за техническата инфраструктура“, на примера на секторите „Транспорт“ и Водоснабдяване и канализация“, в теоретичен и практико-приложен план, д-р Т. Райчев изследва възможностите за приложение на публично-частното партньорство в областта на инфраструктурните проекти в страната. В резултат на изследването са прецизирани и допълнени понятия; извършен е сравнителен анализ на международния опит в развитието на ПЧП по райони, страни, подсектори, схеми на партньорство и др. за периода 1990-2006 г., предложени са конкретни, високоефективни форми на ПЧП и др.

Към тези и близки проблематики, които са в научния обзор на кандидата, са и останалите публикации на д-р Тодор Райчев. Всички те подкрепят достигнатите резултати и едновременно с това спомагат за тяхното публикуване. Основните и съпътстващи идея на автора, са получили публичност чрез публикуване на девет броя научни статии и 13 броя научни доклади. От особено важно значение е факта, че седем броя от тях са включени в системи за индексирание, рефериране и оценяване - RePEc и CEEOL.

Доктор Райчев е автор на учебник „Иновации в строителството“ и съавтор на учебник „Логистика в строителството“, предназначени за студентите от специалностите „Икономика на строителството“, „Строителен бизнес и предприемачество“ „Икономика на недвижимата собственост“, и „Недвижими имоти и инвестиции“ от образователно-квалификационна степен „бакалавър“.

VII. Количествена и качествена характеристика на научно-преподавателската работа

Гл. ас. д-р Тодор Райчев се ползва с име на утвърден преподавател в Икономически университет – Варна. Водил е лекции и семинарни занятия в образователно-квалификационни степени „бакалавър“ и „магистър“ общо по следните дисциплини: Икономика на строителството, Предприемачество, Строително предприемачество, Иновации в строителството, Финанси на строителното предприятие, Управление на строителното предприятие, Управление на малкия бизнес, Управление на фирмите, Управление на материалното стопанство, Логистика в строителството, Управление на инвестиционния процес, Инвестиционен анализ, Риск мениджмънт, Международни бизнес програми и проекти,

Търгове в строителството, Ценообразуване в строителството, Икономически основи на недвижимата собственост, Застраховане на недвижимата собственост.

Активната работа със студентите се подкрепя от значителния брой дипломанти, с които д-р Райчев е работил през годините. Той е и един от основните организатори на ежегодното провеждане от катедра „Икономика и управление на строителството“ студентски пътуващ семинар.

VIII. Основни приноси в научната и научно-приложната дейност на кандидата

От представената ми за рецензиране научна продукция, може да бъде направен извод, че тя притежава достойнства, които ми дават основание да ги дефинирам като научни и научно-приложни резултати с приносен характер. Най-съществените сред тях, по направления, могат да бъдат систематизирани по следния начин:

I. По направление „Иновации“

1. Допълнени и доразвити са теоретични постановки за иновациите като са прецизирани основни елементи от понятийния апарат.

2. Изведени са основни фактори, стимулиращи внедряването на нови, прогресивни технологии и продукти в промишлеността за строителни материали и са набелязани пътища за повишаване на иновационния потенциал.

3. Структурирани са основните канали за трансфер на системно знание в инвестиционния строителен комплекс по направлението „наука-производство“.

4. Чрез модифицирана от автора формула, се предлага изчисляване на цената на лицензия за изобретение и/или ноу-хау чрез отчисления на основата на процент от сумата на приходите от продажби на лицензионната продукция за строителството за срока на действие на договора.

II. По направление „Публично-частно партньорство“

1. Изяснено и съдържателно е прецизирано понятието „Публично-частно партньорство“ в сферата на техническата инфраструктура, като е предложена и класификация на потенциалните ПЧП, чрез систематизиране и прецизиране в теоретичен и практико-приложен план на съществуващите рискове в сферата на регионалното и местно развитие.

2. Изведени са основните предимства на концесията и са обобщени знанията за нея като инвестиционен модел за развитие на ПЧП във водните сектори на водещи европейски страни и САЩ.

3. Предложен е нов концептуален модел за устойчиво развитие на сектор „Водоснабдяване и канализация“ на основата на концесиониране по статистически райони в страната.

4. Предложена е методика за оценка на потенциала за концесиониране на предоставяните от ВиК операторите водни услуги.

III. По направление „Етажна собственост“

1. Систематизирани са потенциалните видове договорни взаимоотношения за предоставяне на енергийни услуги на собствениците на многофамилни жилищни сгради на основата на ПЧП.

2. Предложен е технико-икономически инструментариум за извършване на оценка на жилищния сграден фонд и неговото саниране по обобщен показател.

3. Направени са обосновани предложения за законодателни промени в областта на етажната собственост.

IV. По направления „Обществени поръчки за строителство“

1. Систематизирани са по видове групи основни показатели за оценка на предложението на участниците по критерия „икономически най-изгодна оферта“ при превеждане на открити процедури за възлагане на обществени поръчки за строителство.

2. Предложен е подход за разработване на основни показатели, използвани в практиката за количествена оценка на неценови фактори, отличаващи се с качествени характеристики.

3. Предложено е разработване, унифициране, типизиране и задаване като задължителни, чрез вписване в нормативната материя, нарочни комплексни методики за конкретна оценка по отделни групи, всяка от които да обхваща относително еднородно по съдържание и характер обществени поръчки за строителство на общинско и на държавно равнище, с оглед намаляване влиянието на субективния фактор.

V. По направление „Предприемачество“

1. Предложени са принципи с прагматичен характер, подпомагащи избора и процеса на изграждане на структурата на управление на малко строително предприятие.

2. Предложено е въвеждането в практически план на специфична организация на управление на стартиращ малък бизнес.

Представена е справка за откритите цитирания, от която е видно, че са налични пет броя цитати в български издания на четири от публикациите на д-р Райчев.

IX. Критични бележки и препоръки

Представените за целите на конкурса 28 броя научни публикации отчитам като постижение, което по безспорен начин подкрепя тезата за професионалната компетентност на кандидата. Независимо от това, бих си позволил да дам няколко препоръки на д-р Райчев в посока:

1. Да засили публикационната си дейност в чуждестранни индексирани и реферирани издания.
2. Да разработи и публикува изследвания в съавторство, което би му позволило да усъвършенства уменията за работа в екип.
3. Да се възползва по-активно от възможностите за преподавателска мобилност по програмите за международен обмен.

X. Заключение

Обстойното запознаване с представените за целите на конкурса за доцент материали и всичко изложено дотук дават основание да се заключи:

1. Кандидатът в конкурса гл. ас. д-р Тодор Райчев е придобил образователна и научна степен „доктор“.
2. Заема академична длъжност „Главен асистент“ от 2004 г.
3. Представил е за участие в конкурса 28 броя публикации в т. ч. едно самостоятелно монографично изследване.
4. Налице са научни и научно-приложни приноси, които обогатяват научните знания и допринасят за решаване на съществени проблеми по направления „Иновации“, „Публично-частно партньорство“, „Етажна собственост“, „Обществени поръчки за строителство“ и „Предприемачество“.
5. Кандидатът в конкурса се ползва с уважение и авторитет в академичните среди.

Всичко това ми дава основание, с убеденост да предложа на членовете на Уважаемото Научно жури да гласуват за заемане на академична длъжност „доцент“ в професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Икономика и управление (Иновации в строителството) от гл. ас. д-р Тодор Стоянов Райчев и да предложа утвърждаването му от Факултетния съвет на Стопански факултет при Икономически университет - Варна.

22.08.2018 г.

Гр. Варна

Рецензент:

(доц. д-р Божидар Чапаров)

